

COASTNET LIFE (LIFE17/NAT/FI/000544)

Iniön saaret, Salmis, Luonnonhoitotoimet

Kukka Kyrö 31.8.2022

Sakti TK 9913

Tämä toimenpidesuunnitelma on laadittu CoastNet-LIFE-hankkeessa EU-komission LIFE-rahoituksen tuella. Hanke on saanut rahoitusta Euroopan unionin LIFE-ohjelmasta. Aineiston sisältö heijastelee sen tekijöiden näkemyksiä, eikä Euroopan komissio tai EASME ole vastuussa aineiston sisältämien tietojen käytöstä.

Tiivistelmä

Salmis sijaitsee Saaristomeren luonnonhoidon yleissuunnitelman hoitoalueella 2. Alue on merkittävimpiä kalkkilajiston elinalueita Suomessa. Lisäksi sillä elää Saaristomeren tihein pikkuapolloperhosen (*Parnassius mnemosyne*) populaatio. Alue on lajin säilymisen kannalta keskeinen.

Tämä suunnitelma kattaa Salmiksen yksityisen luonnonsuojelualueen (YSA205547), jonka pinta-ala on noin 5,5 ha (kuva 1). Aluetta hallitsevat runsaslajiset pähkinäpensas- ja jalopuulehdot, joita on aiemmin laidunnettu. Näiltä aiemmin laidunnetuilta alueilta löytyy myös vanhoja lehdespuita (mm. saarnea, hieskoivuja ja tervaleppiä) sekä runsaasti metsäomenapuita (*Malus sylvestris*). Vaikka laidunnuksen ja muun perinteisen hoidon loputtua alueet ovat alkaneet kasvaa umpeen, on Salmiksessa säilynyt paljon harvinaisia ja uhanalaisia perinneympäristöjen lajeja, mm. tähkämaitikka (*Melampyrum cristatum*, EN). Pikkuapollosta ei ole tuoreita havaintoja Salmiksesta, mutta pikkuapollon toukan ravintokasvia, pystykiurunkannusta, kasvaa lähes koko alueella ja saari on luonteensa ja sijaintinsa vuoksi lajin metapopulaatiodynamiikan kannalta hyvin tärkeä. Alueen hoidossa tähdätäänkin pikkuapollon palauttamiseen 10 vuoden ajanjaksolla.

Salmista hoidetaan lehto-perinnemaisemamosaiikkina pyrkien sellaiseen niittylaikkujen ja puuryhmien mosaiikkiin, jossa pikkuapollo ja tähkämaitikka viihtyvät. Hakamaiden ja niittyjen pinta-alaa nostetaan kunnostamalla (Kuvat 3 ja 4), mutta osa lehdoista jätetään käsittelemättä lehtolajiston elinolosuhteiden parantamiseksi. Osalla kohteesta on tehty pieniä hoitotoimia vuosina 2011-2012 (Mussaari), jolloin avoimuutta on lisätty poistamalla nuorta puustoa. Alueelle rakennetaan aidat ja sitä hoidetaan jatkossa laiduntaen. Luonnonsuojelualue on hankalan muotoinen, joten laidunalueen aitalinjoista käydään maanomistajan kanssa erillinen keskustelu. Selvitetään myös alueiden väliin jäävän niityn soveltuvuutta osaksi laidunaluetta. Niitty ei kuitenkaan kuulu tämän suunnitelman piiriin eikä sitä käsitellä tässä suunnitelmassa.

Pikkuapollon ja tähkämaitikan takia laidunnus aloitetaan vuosittain pääsääntöisesti heinäkuun alussa. Tarpeen mukaan laidunnuksen aloitusta voidaan aikaistaa (myös suojarakenteet ovat mahdollisia). Pienten niittylaikkujen kunnostusniitto tulee harkita tarpeen mukaan.

Rannikko LIFE -hankkeen puitteissa alueelta on selvitetty nilviäis- ja sammallajistoa sekä tehty arkeologinen inventointi. Kartoitusten tulokset on huomioitu luonnonhoidon suunnittelussa.

Summary

Salmis locates in one of the most important areas for calcareous species in Finland. This restoration plan covers privately owned protected area of Salmis, which is ca. 5.5 ha (Figure 1). The area consists of herb-rich forests that have previously been grazed. Hazel and ash are abundant in these forests. The long history of traditional land-use and the traces of limestone in the soil have shaped an exceptionally species rich flora and fauna including several rare and endangered species. Red listed species in Salmis include, for example, *Melampyrum cristatum* (EN), *Malus sylvestris* (VU) and *Vertigo angustior* (NT). Salmis is also a crucial part of the metapopulation network of *Parnassius mnemosyne* (VU). The species seems to have disappeared from the island because of overgrowth, but it still exists in the region and *Corydalis solida*, i.e., the feeding plant

of *P. mnemosyne* larva, is rather abundant in the area. Therefore, the management plan targets to support recolonization of *P. mnemosyne*.

Dense hazel forests currently prevail many parts of the area that used to be wooded pasture. The planned actions include partial clearing of trees and bushes from the overgrown pastures and re-establishing cattle grazing in the area. Selected parts of the herb-rich forests are left outside restoration actions to support forest species.

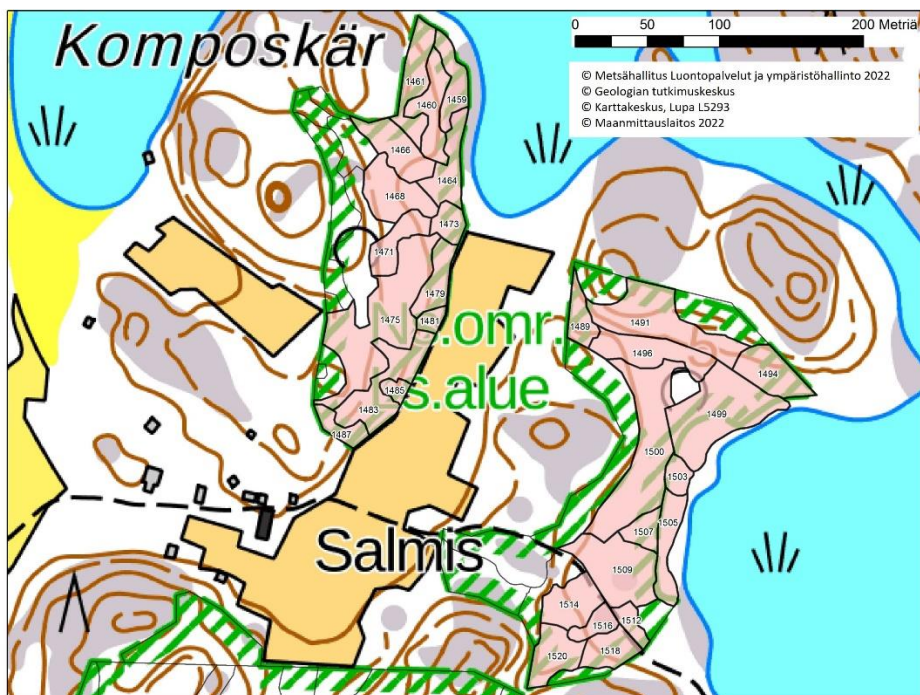
Kuva 1. Suunnittelualue. Aluemaiset Natura-kohteet kuvaavat Injön saaret Natura2000 -aluetta.

Kuva 2. Suunnittelualueen Natura 2000 -luontotyytit ja niiden edustavuus

Kuva 3. Toimenpiteiden tavoitteet biotooppikuviointain.

Kuva 4. Toimenpidekuviot, kunnostusraivaus.

Aluetta koskevat suunnitelmat ja selvitykset

Suunnitelman tai selvityksen nimi	Vuosi	Tekijä
Luonnonhoidon kokonaissuunnitelma Saaristomeren luonnonsuojelualueille	2021	Maija Mussaari, Metsähallitus Luontopalvelut
Skötselplan för Salmis hassellundar och vårdbiotoper	2011	Maija Mussaari, Metsähallitus Luontopalvelut
Norra Salmis, skötsel och dispositionsplan	2002	Leif Lindgren, Metsähallitus, Luontopalvelut

Inventoinnit

Nimi	Vuosi	Tekijä
Kiurunkannuskartoitus	2021	Jessica Rapp ja Kukka Kyrö, Metsähallitus Luontopalvelut
Hiippasammalkartoitus	2021	Liisa Maanpää, Metsähallitus Luontopalvelut
Pikkuapollonkartoitus	2020	Jessica Rapp, Metsähallitus Luontopalvelut
Jäkäläkartoitus	2019	Kimmo Jääskeläinen, Metsähallitus, Luontopalvelut
Nilviäiskartoitus	2019	Katariina Könönen, Metsähallitus Luontopalvelut
Arkeologinen inventointi	2019	Tapani Tuovinen, Metsähallitus, Luontopalvelut
Sammalkartoitus	2019	Terhi Korvenpää, Metsähallitus, Luontopalvelut
Perinnemaisemainventointi	1996	Tuuli Lunnas ja Sari Kiiski, Metsähallitus Luontopalvelut

Työkohteen nimi: CoastNET_Life_Salmis_kunnostusraivaus	Puistoalue: 634- Rannikko
Kunta: Parainen	ELY-keskus: Varsinais-Suomen ELY-keskus
Numero: 9913	Vuosi: 2023
Vastuhenkilö: Kukka Kyrö	Tila: 3- Valmis toteutukseen, käytännön töiden suunnittelu valmis

Yksikkö	Tavoite	Pinta-ala (ha)
	7- 7 - Jalopuiden hoito	0,51
	5- 5 - Puustoisien perinneympäristön hoito	3,04
	4- 4 - Avoimen perinneympäristön hoito	0,05
		0

Suunnitellut toimenpiteet

Toimenpide	Selite	Toteutusala (ha)
958	Kunnostusraivaus	2,79
964	Muu puuston käsittely	0,81
Toteutusala yhteensä, ha		3,60
Rakenne	Selite	

Toteutetut toimenpiteet

Toimenpide	Selite	Toteutusala (ha)
Toteutusala yhteensä, ha		
Rakenne	Selite	

Suunniteltujen ja toteutettujen toimenpiteiden yhteenlaskettu toteutusala (ha)	3,60
---	-------------

Työmaaohjeet

Työkohde sijaitsee Saaristomeren luonnonhoidon yleissuunnitelman hoitoalueella 2. Hoitoalue on merkittävimpiä kalkkilajiston elinalueita Suomessa ja keskeinen pikkuapollon säilymisen kannalta. Pikkuapollosta ei ole tuoreita havaintoja Salmiksesta. Kohteen perinnebiotooppien hoidon tavoitteena on parantaa etenkin tähkämaitikan, kiurunkannuksen ja yleisesti mesikasvien menestymismahdollisuuksia sekä palauttaa pikkuapollo 10 v. ajanjaksolla. Osa lehtomaista jätetään käsittelemättä lehtolajiston elinolosuhteiden parantamiseksi. Työkohteen laadinnassa on otettu huomioon alueella tehdyt eri lajiryhmien inventoinnit. Mussaari, Maija/suojelubiologi. Dnro VARELY/3673/2021.

Hakamaiksi kunnostettavilta kuvioilta vähennetään nuoria pähkinäpensaita, mäntyjä ja koivuja sekä pihlajia ja tuomia, että saavutetaan hakamainen rakenne. Käsittelytapa (kaulaus/kaato) merkitään maastossa. Ränksistyneitä ja laajoina kasvustoina levittäytyviä katajia raivataan, mutta suurin osa katajista jätetään suojapaikaksi mm. kiurunkannuksille. Pihlajia ja tuomia vähennetään hieman avoimuuden lisäämiseksi, mutta niitä myös jätetään pölyttäjille ja epifyyttien kasvualustaksi. Muita pensaita ei poisteta, ellei kuvio-ohjeissa mainita muuta.

Parannetaan metsäomenapuiden, saarnien ja tammien elinoloja kaulaamalla ja kaatamalla niiden elinvoimaa heikentäviä puuta. Kotiloille jätetään varjoisten kallioiden lähiympäristöt raivaamatta ja jätetään suurten lehtipuiden ympärille isoja runkoja ja oksia laiduneläinten tallomisen ja liiallisen laidunnuksen estämiseksi.

Länsiosan niityt kunnostusniitetään. Niityiltä poistetaan lähes kaikki puut (poikkeukset merkitään maastossa) ja aukkoja laajennetaan kaatamalla/kaulaamalla niiden reunoilla kasvavaa puustoa, ei jalopuita. Niitylaikkuja varjostavaa puustoa kaulataan/kaadetaan myös niittyjen viereisiltä kuvioilta. Poistettava puusto poltetaan tai kasataan maastossa osoitettaviin kohtiin (kasvillisuudeltaan vähäarvoisemmille alueille, mieluiten varvikkoon) tai myydään.

Turvallisuusohjeet